

JUSTITSMINISTERIET

Dato: 27. februar 2018
Kontor: Sikkerhedskontoret
Sagsbeh: Marc Schack
Sagsnr.: 2017-731-0004
Dok.: 645309

KOMMENTERET OVERSIGT

over

høringssvar om forslag til lov om ændring af politiloven, retspleje- loven, forsvarsloven og militær straffelov

(Forsvarets bistand til politiet og udvidelse af politiklageordningen m.v.)

1. Høringen

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den 20. december 2017 til den 24. januar 2018 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Advokatrådet, Byretterne, Centralforeningen for Stampersonel (CS), Copenhagen Business School (Juridisk Institut), Dansk Erhverv, Dansk Industri, Danske Advokater, Datatilsynet, Den Danske Dommerforening, Den Uafhængige Politiklagemyndighed, Det Kriminalpræventive Råd, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Foreningen af Offentlige Anklagere, Foreningen af Statsadvokater, Færøernes Landsstyre, Grønlands Selvstyre, Hjemmeværnets Landsråd, Hovedforeningen for Personel af Reserven i Danmark (HPRD), Hovedorganisationen af Officerer i Danmark (HOD), Hærens Konstabel- og Korporalforening (HKKF), Institut for Menneskerettigheder, Interforce, Justitia, Kraka, Københavns Universitet (Det Juridiske Fakultet), Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Politidirektørforeningen, Politiets Efterretningstjeneste, Politiforbundet i Danmark, Retspolitisk forening, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Syddansk Universitet (Juridisk Institut), Tilsynet med Efterretningstjenesterne, Vestre Landsret, Østre Landsret, Aalborg Universitet (Juridisk Institut) og Aarhus Universitet (Juridisk Institut).

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Justitsministeriet har modtaget høringsvar fra:

Centralforeningen for Stampersonel (CS), Datatilsynet, Den Uafhængige Politiklagemyndighed, Domstolsstyrelsen, Færøernes Landsstyre, Grønlands Selvstyre, Hovedorganisationen af Officerer i Danmark (HOD), Hærens Konstabel- og Korporalforening (HKKF), Institut for Menneskerettigheder, IT-Politisk Forening, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Politiets Efterretningstjeneste, Politiforbundet i Danmark, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Tilsynet med Efterretningstjenesterne, Vestre Landsret og Østre Landsret.

Justitsministeriets kommentarer til høringsvarene er anført i *kursiv*.

2. Høringsvarene

2.1. Generelt

Datatilsynet, Domstolsstyrelsen, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Politiets Efterretningstjeneste, Rigsadvokaten, Tilsynet med Efterretningstjenesterne, Vestre Landsret og Østre Landsret har ingen bemærkninger til lovforslaget.

Centralforeningen for Stampersonel (CS), Hovedorganisationen af Officerer i Danmark (HOD) og Hærens Konstabel- og Korporalforening (HKKF), der har indgivet fælles høringsvar, ser positivt på lovforslaget. Det er generelt organisationernes opfattelse, at lovforslaget har til formål at skabe klarhed over de nuværende juridiske gråzoner, og organisationerne ser det som et tiltrængt initiativ. Lovforslaget hilses derfor velkommen. Organisationerne er dog bekymrede over, at lovforslaget kan føre til en ressourcemæssig belastning af Forsvaret. Organisationerne opfordrer derfor til, at der skabes klarhed over ressourcetræk og -tildeling mellem politi og Forsvar.

Institut for Menneskerettigheder finder det generelt positivt, at der er taget initiativ til at opdatere reguleringen om politiets mulighed for at anmode Forsvaret om bistand til politiets opgaver. Instituttet finder dog også sammenfattende, at udkastet til lovforslag bør præciseres på en række områder med henblik på at sikre borgerens rettigheder ved Forsvarets eventuelle magtanvendelse i borgernære operationer i Danmark.

Politiforbundet i Danmark bemærker, at man i princippet kan erklære sig enig i, at der kan være behov for mere præcist at regulere den bistand fra Forsvaret, som der kan tænkes at være behov for i ganske særlige situationer.

Selv om formålet må anses for sympatisk, så indebærer forslaget efter Politiforbundets opfattelse et paradigmeskift for så vidt angår spørgsmålet om retshåndhævelse i fredstid. Politiforbundet er af den opfattelse, at der til en hver tid må sondres skarpt mellem de opgaver, som løses af politiet henholdsvis af Forsvaret.

Løsning af politiets opgaver forudsætter efter Politiforbundets opfattelse, at opgaverne løses af et homogent og ensartet uniformeret korps med en særligt til formålet gennemført uddannelse, der adresserer de opgaver og udfordringer, der knytter sig til opretholdelse af tryghed, fred og sikkerhed samt forebyggelse og efterforskning af forbrydelser.

Politiforbundet anerkender, at Forsvarets personale kompetencemæssigt befinder sig på et højt niveau, og at der naturligvis vil være behov for et løbende samarbejde mellem disse statsinstitutioner – også med henblik på gensidig læring. Det vil imidlertid ikke styrke løsningen af politiets opgaver, hvis der i langt højere grad end i dag inddrages ressourcer fra Forsvaret – heller ikke selvom det i forslaget forudsættes, at bistanden fra Forsvaret er subsidiær i forhold til, at politiet selv skal løse opgaven, at bistanden skal gives under politiets ledelse, og selvom det forudsættes, at Forsvarets personale gives en uddannelse inden de pågældende sættes til at løse politimæssige opgaver.

Rigspolitiet er enig i det hensigtsmæssige i, at der med lovforslaget sker en lovmæssig forankring af den assistance, som politiet modtager fra Forsvaret, og en retlig regulering af rammerne for denne assistance.

Som anført under pkt. 1 i lovforslagets almindelige bemærkninger har dansk politi igennem de seneste år stået over for store udfordringer – bl.a. som følge af den alvorlige terrortrussel mod Danmark og udviklingen i flygtninge- og migrantsituationen i Europa. For at sikre, at Danmark bedst muligt har kunnet opretholde sikkerhed og tryghed i samfundet, har der været behov for at trække på samfundets samlede ressourcer og ikke alene det personale og materiel, som politiet selv råder over. Ligeledes har den aktuelle bandekonflikt sat politiet under pres.

Politiet har derfor – som i flere andre europæiske lande, der står med lignende udfordringer – i videre omfang end tidligere indhentet bistand fra Forsvaret. Det er bl.a. sket i forbindelse med det forhøjede antiterrorberedskab, indsatsen ved den dansk-tyske grænse samt varetagelsen af bevogtningsopgaver i København.

Det blev desuden med aftalen på forsvarsområdet 2018-2023 af 28. januar 2018 besluttet, at Forsvaret i højere grad skal bidrage til danskernes tryghed og sikkerhed. Det indebærer, at Forsvarets evne til at støtte politiet styrkes markant på en række områder.

I modsætning til flere af vores nabolande har Danmark ikke fastsat en samlet og detaljeret lovregulering af Forsvarets bistand til politiet. I lyset af den udvikling, der er sket i de seneste år, er tiden efter regeringens opfattelse kommet til at indføre en sådan lovregulering. Det foreslås således, at der i politiloven indføres en samlet lovregulering af, hvilke typer af opgaver politiet kan anmode om og modtage bistand fra Forsvaret til at løse, og hvilke beføjelser personale fra Forsvaret, herunder Hjemmeværnet, kan tildeles i disse sammenhænge.

Det foreslås endvidere at ændre retsplejeloven for at udvide Den Uafhængige Politiklagemyndigheds kompetenceområde, sådan at Politiklagemyndigheden fremover også skal behandle sager, der vedrører personale fra Forsvaret, når personalet bistår politiet. De foreslåede ændringer i politiklageordningen har bl.a. til formål at sikre, at borgerne får samme mulighed for at få en uafhængig instans til at undersøge adfærdsklager og sager om strafbare forhold, uanset om der er tale om politipersonale eller personale fra Forsvaret, der bistår politiet.

Med lovforslaget vil det fortsat være sådan, at løsningen af politimæssige opgaver som det klare udgangspunkt varetages af politiets personale og med materiel, som politiet råder over. Forsvarets bistand til politiet vil desuden – ligesom i dag – ske under politiets ledelse og i overensstemmelse med de regler, der gælder for politiets varetagelse af de pågældende opgaver. Der lægges således ikke op til et ”paradigmeskifte” for retshåndhævelsen i fremtiden.

2.2. Bemærkninger til forslaget til nyt kapitel 6 a i politiloven om forsvarets bistand til politiet

2.2.1. Muligheden for at anmode om og modtage bistand

Institut for Menneskerettigheder finder, at teknisk og materiel støtte samt udøvelse af myndighedsopgaver generelt i udgangspunktet er uproblematisk menneskeretligt set, mens varetagelsen af almindelige politimyndighedsopgaver kan være problematiske, idet disse opgaver typisk indebærer beføjelser til magtudøvelse over for borgerne. Instituttet bemærker i den forbindelse, at den foreslåede ordning omfatter opgaver, der falder inden for politiets almindelige myndighedsudøvelse.

Instituttet anfører videre, at lovforslaget udover løbende bistand til politiets opgavevaretagelse, også åbner op for, at Forsvaret mere permanent kan bistå politiet med almindelige politimyndighedsopgaver på landjorden, f.eks. i forbindelse med grænsekontrol og bevogtningsopgaver. Der synes at være et modsætningsforhold mellem Forsvarets mulige permanente overtagelse af almindelige politimyndighedsopgaver som grænsekontrol samt bevogtningsopgaver og udgangspunktet i lovudkastets § 22 a, stk. 2 (nu § 24 a, stk. 2), hvorefter der skal være tale om ressourceproblemer hos politiet, før en anmodning om bistand fra Forsvaret kan fremsættes. Instituttet er af den opfattelse, at det i henhold til formålsbestemmelserne i politiloven vil være problematisk, såfremt politiet skulle kunne komme i en situation, hvor politiet permanent er i en sådan ressourcemangel, at politiet vurderer, at der er behov for bistand fra Forsvaret til varetagelse af almindelige politimyndighedsopgaver. Instituttet anbefaler, at Justitsministeriet i henhold til formålsbestemmelserne i politiloven i udkastets bemærkninger redegør for Forsvarets mulige permanente overtagelse af almindelige politimyndighedsopgaver.

Justitsministeriet har på baggrund af høringssvaret foretaget en præcisering af lovforslagets bemærkninger, således at det nu fremgår, at den foreslåede bestemmelse i politilovens § 24 a, stk. 2, omfatter såvel løbende rutinemæssig bistand til politiets opgavevaretagelse (f.eks. støtte til afspærring af gerningsstedet og eftersøgning af bortgåede personer) som mere langvarig bistand uden en bestemt slutdato (som den, der for tiden ydes i forbindelse med grænsekontrol og bevogtningsopgaver i København).

Instituttet finder det problematisk, at politiet i tilfælde uden for reel ressourcemangel i medfør af lovudkastets § 22 a, stk. 2 (nu § 24 a, stk. 2), kan an-

mode Forsvaret om bistand til opgaver, som er tillagt politiet efter politiloven. Instituttet anbefaler derfor, at Justitsministeriet i udkastets bemærkninger redegør for, i hvilke situationer en politifaglig vurdering kan medføre fravigelser af udgangspunktet i lovudkastets § 22 a, stk. 2 (nu § 24 a, stk. 2) om, at politiet kun kan anmode om Forsvarets bistand, hvis politiets egne ressourcer ikke er tilstrækkelige eller egnede.

Det fremgår af forslaget til politilovens § 24 a, stk. 2, at en anmodning om bistand efter stk. 1 alene kan fremsættes, hvis politiets egne ressourcer ikke er tilstrækkelige eller ligeså egnede som Forsvarets ressourcer til løsning af den pågældende opgave. Det fremgår af de specielle bemærkninger til bestemmelsen, at det forhold, at politiets ressourcer ikke er tilstrækkelige, ikke blot omfatter den situation, hvor politiet ikke har flere ressourcer til rådighed i et givent område, men også situationer, hvor politiet har ressourcer, der vil kunne sættes ind for at løse opgaven, men hvor ressourcerne af politifaglige årsager bør prioriteres til andre opgaver. Det er nu tilføjet i lovforslagets bemærkninger, at dette bl.a. vil kunne omfatte tilfælde, hvor en aktuel og ressourcekrævende situation har sat politiets generelle ressourcer under pres, som det f.eks. har været tilfældet i forbindelse med bankedekonflikten og den styrkede grænse- og bevogtningsindsats.

Instituttet er af den opfattelse, at det ikke er i strid med menneskeretten, at militære specialenheder i konkrete operationer bidrager til eller udfører særlige politimyndighedsoperationer, såfremt dette er i overensstemmelse med national, dansk lov. Det er imidlertid instituttets vurdering, at en permanent eller generel inddragelse af Forsvarets specialenheder i Politiets Efterretningstjenestes specialoperationer vil være problematisk i henhold til politiloven og forsvarslovens formålsbestemmelser. Instituttet finder således, at også specialpolitioperationer som altovervejende hovedregel bør udføres af politiets enheder. Instituttet anbefaler, at Justitsministeriet præciserer lovteksten i udkastet, således at Forsvarets specialoperationsenheder ikke generelt understøtter politiets specialenheder, men kun bidrager til specialpolitioperationer som følge af konkrete taktisk-operationelle overvejelser eller ved politiets konkrete ressourcemangel.

Justitsministeriet har på baggrund af høringssvaret foretaget en præcisering af de specielle bemærkninger til lovforslagets § 1 vedrørende den foreslåede bestemmelse i politilovens § 24 a, stk. 1, nr. 5, således at det fremgår, at enheder fra Forsvaret (bl.a. Forsvarets specialoperationsstyrker) vil kunne understøtte PET's specialuddannede styrkers opgavevaretagelse i til-

fælde, hvor PET's egne ressourcer ikke er tilstrækkelige eller ligeså egnede som Forsvarets ressourcer til løsning af den pågældende opgave.

2.2.2 Magtanvendelse og indgreb

Institut for Menneskerettigheder bemærker, at lovforslaget ikke forholder sig til, hvad borgerens retsstilling vil være i forbindelse med eventuelle følgevirkninger af at blive udsat for civil magtanvendelse foretaget af militært trænedede personer, der uden politimæssige beføjelser dog udøver lovvedtaget myndighedshåndhævelse. Lovforslaget forholder sig ifølge instituttet videre ikke til den problemstilling, at bevæbnet personel fra Forsvaret i forbindelse med bistand til politimyndighedsopgaver, men uden politimæssige beføjelser og -uddannelse, kan komme i konflikt med borgere, der medfører anvendelse af de til rådighedsværende magtmidler, herunder skydevåben. Dette vil efter instituttets opfattelse medføre en civil magtudøvelse, der ikke umiddelbart vil være lovlig i forhold til lovgivningens almindelige regler.

Instituttet anfører endvidere, at forslaget ikke forholder sig til, hvilke specifikke regler for fejl og forsømmelser, der gælder for henholdsvis en civil borger, det militære personel samt ledende politipersonel i den situation, hvor militært personel, der ikke er bemyndiget til at udøve politimæssige beføjelser, har anvendt magt i det offentlige rum, herunder eventuelle forskelle i vurderingen af de forskellige implicerede parter.

Instituttet anbefaler, at ministeriet redegør for ansvar for og konsekvenser ved Forsvarets magtanvendelse i situationer, hvor der ikke er givet bemyndigelse til udøvelse af politimæssige beføjelser, herunder for borgerens retsstilling.

Det fremgår af pkt. 2.1.3.2. i lovforslagets almindelige bemærkninger, at det forhold, at Forsvarets bistand til politiet sker under politiets ledelse indebærer, at det som i dag er politiet, der oplyser forsvarspersonalet om rammerne for opgavens løsning, herunder om eventuel anvendelse af magt og magtmidler, og i øvrigt udøver den operative ledelse af de konkrete operationer, ligesom det er politiet, der er ansvarlig for opgavens løsning, herunder bærer et eventuelt erstatningsansvar efter de almindelige regler herom for fejl og forsømmelser, som måtte finde sted i forbindelse med opgaveløsningen.

Det fremgår videre af pkt. 2.1.3.2. i lovforslaget, at opgaveløsningen sker i overensstemmelse med de regler, der gælder for politiets varetagelse af de pågældende opgaver, og at dette indebærer, at forsvarspersonalet vil være underlagt de samme regler, som gælder, hvis det i stedet havde været politipersonale, der varetog den pågældende opgave. Dette omfatter både regler, der er fastsat i lovgivningen og regler, der er fastsat administrativt. Omfattet er således bl.a. reglerne i politiloven og regler udstedt i medfør heraf og politiets interne sikkerhedsbestemmelser m.v.

Det bemærkes desuden, at det med lovforslaget foreslås at udvide Den Uafhængige Politiklagemyndigheds kompetenceområde, sådan at Politiklagemyndigheden fremover skal behandle de sager, der vedrører personale fra Forsvaret, når personalet bistår politiet.

IT-Politisk Forening bemærker, at der er behov for en præcisering af lovforslaget for så vidt angår spørgsmålet om, hvorvidt Forsvarets bistand til politiet kan inkludere indgreb omfattet af retsplejelovens kapitel 71.

IT-Politisk Forening anbefaler, at det i lovudkastets bemærkninger bliver præciseret, at hjemlen i § 22 c, stk. 2 (nu § 24 d, stk. 2) om Forsvarets varetagelse af politimæssige opgaver til søs og i luften i forbindelse med Forsvarets øvrige opgavevaretagelse, ikke kan anvendes til at lade Forsvaret udføre overvågningsopgaver rettet mod borgerne, hvis disse overvågningsopgaver er omfattet af retsplejelovens kapitel 71, når politiet selv udfører dem.

Justitsministeriet bemærker, at området for den foreslåede bestemmelse i politilovens § 24 d i dag er reguleret i forsvarslovens § 15 og bekendtgørelse nr. 178 af 10. marts 2008 om Forsvarets varetagelse af politimæssige opgaver til søs, der er udstedt med hjemmel i denne bestemmelse.

Med indsættelsen af den foreslåede bestemmelse i politilovens § 24 d og ophævelsen af forsvarslovens § 15 er der ikke tilsigtet ændringer i den ordning, der i dag praktiseres. Som anført under pkt. 2.1.3.1. i lovforslagets almindelige bemærkninger, sker ændringen af tekniske og formelle grunde – herunder med henblik på at samle lovgrundlaget for Forsvarets bistand til politiet i politiloven, således at hjemlen til regulering af denne type bistand flyttes fra forsvarsloven til politiloven. Der er således ikke tilsigtet indholdsmæssige ændringer i forhold til den opgavevaretagelse til søs og i luften, som Forsvaret i dag udfører for politiet.

2.2.3. Uddannelse mv.

Centralforeningen for Ståpersonel (CS), Hovedorganisationen af Officerer i Danmark (HOD) og Hærens Konstabel- og Korporalforening (HKKF) er bekymrede for, at personel sættes til at løse specialiserede opgaver, de ikke er uddannet til. Organisationerne mener, at der i forbindelse med lovarbejdet bør ske en nærmere præcisering af de opgaver, som relevante medarbejdergrupper forudsættes anvendt til, for eksempel henholdsvis Forsvarets og Hjemmeværnets personale.

Det er ifølge organisationerne helt afgørende, at den behørig træning, uddannelse eller kompetenceløft etableres, så Forsvarets personel kan løfte opgaverne. Sker dette ikke, kan de tre organisationer være bekymrede for, at der kan ske utilsigtede ulykker og hændelser, som i værste fald kan være fatale.

Institut for Menneskerettigheder bemærker, at Forsvarets personel som udgangspunkt er trænet i den humanitære folkeret og reglerne for magt anvendelse under væbnet konflikt. Forslaget indebærer ifølge instituttet i sin nuværende form, at Forsvarets personel uden yderligere politiuddannelse kan blive indsat i borgernære operationer på dansk grund. Institutet finder dette retssikkerhedsmæssigt problematisk.

Instituttet er af den opfattelse, at opgaver, hvor der er eller kan blive tale om udførelsen af almindelig politimyndighedsudøvelse over for borgerne, kun bør udføres af politiet eller af myndigheder uddannet og bemyndiget som en politimyndighed.

Instituttet er videre af den opfattelse, at Forsvarets personel ikke i nogen situationer bør kunne bemyndiges politimæssige beføjelser uden det nævnte uddannelseskraft. Institutet kritiserer på den baggrund, at det i lovforslaget anføres, at der almindeligvis ikke vil være behov for at tildele forsvarspersonel politimæssige beføjelser – og dermed krav om en politimæssig uddannelse – i forbindelse med kontrol- og tilsynsopgaver, idet disse må anses som værende almindelige politimyndighedsopgaver. Institutet anbefaler således, at Forsvarets personel indsat i borgernære politimyndighedsopgaver skal være uddannet i relevant lovgivning, herunder politi- og retsplejeloven samt menneskeretten, på et niveau svarende til politiuddannelsens grundskole.

Som det er anført i pkt. 2 i lovforslagets almindelige bemærkninger, forudsættes det med lovforslaget, at forsvarspersonale kun meddeles bemyndigelse til at udøve politimæssige beføjelser, hvis personalet i relevant omfang har modtaget uddannelse i udøvelsen af de politimæssige beføjelser, som bemyndigelsen omfatter, herunder reglerne herfor, samt at personalet i øvrigt er i stand til at udføre de relevante opgaver på baggrund af deres almindelige uddannelse og kompetencer fra deres virke i Forsvaret eller gennem supplerende uddannelse eller lignende.

Det er i forlængelse heraf anført, at der i særligt påtrængende tilfælde efter omstændighederne kan ses bort fra kravet om relevant uddannelse, hvis personalet er i stand til at udføre de pågældende opgaver på baggrund af deres almindelige uddannelse og kompetencer fra deres virke i Forsvaret og efter at have modtaget de fornødne instruktioner i reglerne for og udøvelse af de politimæssige beføjelser, som bemyndigelsen omfatter.

Det er videre anført, at det vil være politiets ansvar at sikre, at Forsvarets ansatte modtager den relevante uddannelse og instruktion, ligesom det vil være politiet, der står for afholdelsen af uddannelsen.

Som det fremgår af den foreslåede bestemmelse i politilovens § 24 c, kan justitsministeren efter forhandling med forsvarsministeren fastsætte nærmere regler om bl.a. krav om uddannelse m.v. i forbindelse med, at forsvarspersonale tildeles politimæssige beføjelser. Som det er anført i de specielle bemærkninger til denne bestemmelse, vil det i den forbindelse bl.a. kunne bestemmes, hvilke nærmere uddannelsesforløb forsvarspersonalet skal gennemføre, eller hvilke nærmere kompetencer forsvarspersonalet skal besidde, for at personalet kan tildeles konkrete politimæssige beføjelser. Det kan ligeledes bestemmes, i hvilke tilfælde forsvarspersonalet på baggrund af dets almindelige uddannelse og kompetencer kan gives mulighed for at udøve politimæssige beføjelser.

Justitsministeriet vil i medfør af lovforslagets § 24 c og i samarbejde med Forsvarsministeriet udarbejde en eller flere bekendtgørelser om bl.a. uddannelseskra­v til bistående personale fra Forsvaret. Det, som er anført i de ovennævnte høringssvar, vil indgå i dette arbejde med de administrative forskrifter.

2.2.4. Erstatning til forsvarspersonale

Centralforeningen for Stampersonel (CS), Hovedorganisationen af Officerer i Danmark (HOD) og Hærens Konstabel- og Korporalforening (HKKF) anbefaler i et fælles høringsvar, at forsvarspersonale i en række tilfælde får erstatning efter samme regelsæt, som gælder for politiet.

Organisationerne anbefaler endvidere, at forsvarspersonale, som ikke er omfattet af tjenestemandsløven, sidestilles med tjenestemænd i pensionsmæssig henseende ved i forbindelse med tilskadekomst at få mulighed for at modtage den pensionslignende ydelse efter lov om forsvarets personels § 11 b (den såkaldte aktstykke 425-ydelse).

Endelig anbefaler organisationerne, at hjemlen til udbetaling af såvel ménogdtgørelse/erstatning som den pensionslignende ydelse fastsættes ved ændring af lov om forsvarets personel.

Forsvarsministeriet har oplyst følgende:

Formålet med lovforslaget er at regulere, hvilke opgaver politiet kan anmode om Forsvarets bistand til, samt hvilke forhold der gælder for udøvelsen af disse opgaver. Det vil ikke være hensigtsmæssigt at regulere erstatningsforhold og lignende i hverken politiloven eller forsvarsloven. Det er dog Forsvarsministeriets opfattelse, at medarbejdere på Forsvarsministeriets område bør ligestilles med sammenlignelige personalegrupper i politiet, når de yder bistand til politiet.

Forsvarsministeriet arbejder derfor på at etablere en tekstanmærkning vedrørende en ligestilling af personel fra Forsvarsministeriets område, der yder bistand til politiet, med sammenlignelige personalegrupper i politiet, der er omfattet af Justitsministeriets særlige erstatningsdækning for politifolk, der bliver dræbt eller får varigt mén i forbindelse med løsningen af visse opgaver. Tekstanmærkningen vil blive søgt indarbejdet i næstkommende finanslov. Forsvarsministeriet har ikke på nuværende tidspunkt taget stilling til en eventuel revision af lov om forsvarets personel.

2.2.5. Midlertidige militære områder

Rigspolitiet bemærker, at der er behov for at uddybe lovforslagets bemærkninger i forhold til den foreslåede bestemmelse i lovudkastets § 22 d (nu § 24 e) om oprettelse af midlertidige militære områder for herved at til-

vejebringe en klarere ramme for den beslutningsproces, der skal føre til etablering af sådanne områder. Det er Rigspolitiets opfattelse, at det bør fremgå af bemærkningerne, at beslutningen om at etablere et midlertidigt militært område koordineres mellem Forsvaret og den stedlige politidirektør, men at den endelige afgørelse heraf er politidirektørens på baggrund af en konkret politimæssig vurdering.

Det fremgår af den foreslåede bestemmelse i politilovens § 24 e, at justitsministeren efter forhandling med forsvarsministeren kan fastsætte regler om Forsvarets adgang til at træffe foranstaltninger om at oprette midlertidige militære områder med henblik på at forebygge og afværge fare for dansk og udenlandsk militært personale og materiel, der befinder sig uden for faste militære områder her i landet. Der vil i de regler, som udstedes i medfør af bestemmelsen, kunne fastsættes nærmere procedurer for etablering af de midlertidige militære områder, herunder regler om, at etablering kræver samtykke fra politiet, ligesom der kan fastsættes nærmere regler om Forsvarets samarbejde med politiet i forbindelse med anvendelsen af midlertidigt etablerede militære områder.

Justitsministeriet har på baggrund af høringssvaret foretaget en præcisering af lovforslagets bemærkninger, således at det nu fremgår af de specielle bemærkninger til lovforslagets § 1 vedrørende den foreslåede bestemmelse i politilovens § 24 e, at beslutninger om at etablere midlertidige militære områder forudsættes at ske i koordination mellem Forsvaret og den stedlige politidirektør. Det fremgår desuden, at det forudsættes, at politiet i den forbindelse foretager en konkret politimæssig vurdering af situationen, hvor bl.a. det til enhver tid gældende situationsbillede tages i betragtning.

Justitsministeriet vil endvidere inddrage høringsvarene i forbindelse med udarbejdelsen af de regler, der skal fastsættes i henhold til bestemmelsen.

2.3. Bemærkninger til udvidelse af Politiklagemyndighedens kompetence efter retsplejeloven

Den Uafhængige Politiklagemyndighed bemærker, at det efter Politiklagemyndighedens opfattelse ikke er relevant eller hensigtsmæssigt, at repræsentanter fra den militære anklagemyndighed deltager i Politiklagemyndighedens efterforskning/undersøgelser, herunder i afhøringer, medmindre Politiklagemyndigheden selv vurderer, at det i den konkrete sag er nødvendigt med en sådan bistand og deltagelse grundet behov for militær ekspertise under efterforskningen, og som følge heraf anmoder herom. Politiklagemyn-

digheden foreslår, at dette enten reflekteres direkte i lovteksten, eller at det klart fremgår af lovforslagets bemærkninger, at det er Politiklagemyndigheden som uafhængig myndighed, der har beslutningskompetencen og råder over den sag, der undersøges/efterforskes, herunder at det er Politiklagemyndigheden, som vurderer hvilke efterforskningskridt, der skal indledes og hvornår.

Centralforeningen for Stampersonel (CS), Hovedorganisationen af Officerer i Danmark (HOD) og Hærens Konstabel- og Korporalforening (HKKF) er enige i, at det skal være Politianklagemyndigheden, der varetager og kører eventuelt konkrete undersøgelses-/straffesager. Organisationerne mener ikke, at der bør gives mulighed for, at sager overlades til den militære anklagemyndighed til behandling i den militære retsplejes former, da det skaber en uhensigtsmæssig tvivl om sagernes behandling for personalet.

Politiforbundet i Danmark bemærker, at det giver god mening, at det er samme myndighed, som behandler klager/sager over personer, der indgår i løsningen af politimæssige opgaver. Politiforbundet stiller sig imidlertid tvivlende over for, hvorvidt politiklagemyndighedens beføjelser med henvisning til forslagets formulering af retsplejelovens § 1019 r, stk. 2, samt § 1020 m, stk. 2, er afgrænset præcist nok med den virkning, at Forsvarets personale konkret vil risikere at opleve usikkerhed med hensyn til deres retsstilling.

Som anført i pkt. 2.3.3. i lovforslagets almindelige bemærkninger, omfatter lovforslaget en udvidelse af Den Uafhængige Politiklagemyndigheds kompetenceområde, som medfører, at Politiklagemyndigheden fremover skal behandle sager, der vedrører personale fra Forsvaret, når personalet bistår politiet. Lovforslaget indeholder desuden en mulighed for, at Politiklagemyndigheden kan overlade en sag til den militære anklagemyndighed i de tilfælde, hvor det vurderes, at viden om militærfaglige forhold eller militær-specifikke regler er af særlig betydning for sagen.

Som videre anført i pkt. 2.3.3 kan en sådan beslutning kun ske efter indstilling fra Politiklagemyndigheden, og hvis statsadvokaten og den militære anklagemyndighed er enige herom. Det anføres desuden, at det i praksis må forventes at have undtagelsens karakter, at det bliver nødvendigt at overlade den samlede sag til den militære anklagemyndighed. Dette skal også ses i lyset af det forhold, at den militære anklagemyndighed generelt bistår Politiklagemyndigheden og statsadvokaten i deres arbejde med sådanne sa-

ger, og at det forudsættes, at den militære anklagemyndighed deltager i afhøringer af forsvarspersonale omfattet af de relevante bestemmelser og løbende får tilsendt kopi af det materiale, som Politiklagemyndigheden tilvejebringer som led i undersøgelsen.

Justitsministeriet har på baggrund af høringsvarene foretaget en præcisering af lovforslagets bemærkninger, således at det nu fremgår af de specielle bemærkninger til lovforslagets § 2 vedrørende de foreslåede bestemmelser i retsplejelovens § 1019 r, stk. 2, og § 1020 m, stk. 2, 1. pkt., at det i alle tilfælde vil være Politiklagemyndigheden som uafhængig myndighed, der har beslutningskompetencen og den generelle råderet over sager omfattet af de foreslåede bestemmelser i retsplejelovens § 1019 r, stk. 1, og § 1020 m, stk. 1, herunder at det er Politiklagemyndigheden, som vurderer og beslutter, hvilke efterforskningskridt m.v. der skal indledes i forbindelse med sådanne sager.

2.4. Øvrige bemærkninger til lovforslaget

Centralforeningen for Stampersonel (CS), Hovedorganisationen af Officerer i Danmark (HOD) og Hærens Konstabel- og Korporalforening (HKKF) finder, at lovændringerne løbende bør evalueres – som udgangspunkt en gang om året fra loven vedtages – således at der er mulighed for at foretage justeringer af eventuelle uhensigtsmæssigheder i loven. Det anføres i den forbindelse, at der i særdeleshed er behov for systematisk at bedømme de ressourcemæssige, operative og personalemæssige konsekvenser af Forsvarets bistand til politiet.

Justitsministeriet er enig i, at den praktiske udmøntning af lovforslagets regulering løbende skal følges. Det bemærkes hertil, at lovforslaget i vidt omfang har karakter af rammelovgivning, som skal udmøntes gennem bekendtgørelser samt ved administrativ udnyttelse af det samlede regelsæt. Der vil derfor løbende være mulighed for at foretage justeringer på administrativt niveau, hvis der konstateres uhensigtsmæssigheder.

Justitsministeriet og Forsvarsministeriet vil, hvis lovforslaget vedtages, følge anvendelsen af lovforslagets bestemmelser og de tilhørende administrative forskrifter tæt og foretage de nødvendige justeringer, hvis der findes behov herfor.

Grønlands Selvstyre finder det afgørende, at der ikke sker en forringelse eller en indskrænkning af Forsvarets nuværende muligheder for at bistå poli-

tiet på Grønland. Det anføres, at det i den forbindelse er vigtigt at understrege, at der er ganske særlige forhold, herunder geografiske, der gælder i Grønland, og at der derfor er en række civile opgaver, der alene vil kunne tænkes løftet af Forsvaret, hvilket også er afspejlet i den nuværende ansvarsfordeling mellem Forsvaret og politiet i Arktis. Det noteres derfor med tilfredshed, at lovforslaget ikke ændrer på Forsvarets nuværende muligheder for at varetage politimæssige opgaver i Arktis, idet det forudsættes, at Justitsministeriet og Forsvarsministeriet først ophæver forsvarslovens § 15 og bekendtgørelse nr. 178 af 10. marts 2008, når og hvis politiloven – efter udtalelse fra Grønlands Selvstyre – sættes i kraft for Grønland.

Grønlands selvstyre bemærker videre, at den foreslåede teknik, hvor justitsministeren efter forhandling med forsvarsministeren fastsætter tidspunktet for, hvornår ophævelse af forsvarslovens § 15 træder i kraft, komplicerer lovgivningen unødigt, og gør det vanskeligt for borgerne at få klarhed over, hvorvidt forsvarslovens § 15 gælder for Grønland eller ej. Selvstyret foreslår, at forsvarslovens § 15 ikke med lovforslaget ophæves for Grønland, men at denne ophæves for Grønland ved en senere lovændring, hvis/når politiloven sættes i kraft for Grønland.

Det bemærkes, at forsvarslovens § 15 foreslås ophævet af tekniske og formelle grunde – herunder med henblik på at samle lovgrundlaget for Forsvarets bistand til politiet i politiloven.

Som anført i de specielle bemærkninger til lovforslagets § 5, stk. 2, er formålet med denne bestemmelse at give mulighed for at opretholde forsvarslovens § 15 og bekendtgørelse nr. 178 af 10. marts 2008 om forsvarets varetagelse af politimæssige opgaver til søs, der er udstedt i medfør af denne bestemmelse, indtil politiloven – efter udtalelse fra Færøernes Landstyre og Grønlands Selvstyre – måtte blive sat i kraft for Færøerne og Grønland.

Det er desuden forudsat, at bestemmelsen i den foreslåede § 24 d ikke tages i anvendelse, før lovforslagets § 3, nr. 2, som ophæver forsvarslovens § 15, er sat i kraft.

Færøernes Landsstyre anbefaler, at lovforslagets § 3 (om ændringer i forsvarsloven) omfattes af lovforslagets § 6 (territorialbestemmelsen), således at det fremgår, at lovforslagets ændringer i forsvarsloven ikke gælder for Færøerne og Grønland, men at disse kan sættes i kraft med kongelig anordning.

Justitsministeriet er enig i Færøernes Landsstyres anbefaling om lovforslagets territorialbestemmelse, som er ændret i overensstemmelse hermed.

3. Lovforslaget

Der er navnlig foretaget følgende ændringer af lovforslaget i forhold til det udkast til lovforslag, som blev sendt i høring:

- De bestemmelser, som foreslås tilføjet til politiloven, var i lovudkastet angivet som §§ 22 a-d. Bestemmelserne er ændret til §§ 24 a-e i det fremsatte lovforslag.
- Det foreslåede regelsæt om Forsvarets varetagelse af politimæssige opgaver til søs og i luften i forbindelse med Forsvarets øvrige opgavevaretagelse, som fremgik af § 22 a, stk. 1, nr. 6, og § 22 c, stk. 2, i det udkast til lovforslag, som blev sendt i høring, er samlet i § 24 d i det fremsatte lovforslag.
- Der er foretaget en ændring af lovforslagets territorialbestemmelse (§ 6), således at det fremgår, at lovforslagets ændringer i forsvarsloven (§ 3) ikke gælder for Færøerne og Grønland, men at disse kan sættes i kraft med kongelig anordning.
- Der er foretaget en præcisering af lovforslagets bemærkninger, således at det fremgår, at den foreslåede bestemmelse i politilovens § 24 a, stk. 1, omfatter såvel løbende rutinemæssig bistand til politiets opgavevaretagelse som mere langvarig bistand uden en bestemt slutdato.
- Det er tilføjet i lovforslagets bemærkninger, at politiet vil kunne anmode om og modtage bistand fra Forsvaret i tilfælde, hvor en aktuel og ressourcekrævende situation har sat politiets generelle ressourcer under pres, som det f.eks. har været tilfældet i forbindelse med bankonflikten og den styrkede grænse- og bevogtningsindsats.
- Der er foretaget en præcisering af de specielle bemærkninger til lovforslagets § 1 vedrørende den foreslåede bestemmelse i politilovens § 24 a, stk. 1, nr. 5, således at det fremgår, at enheder fra Forsvaret (bl.a. Forsvarets specialoperationsstyrker) vil kunne understøtte PET's specialuddannede styrkers opgavevaretagelse i tilfælde, hvor

PET's egne ressourcer ikke er tilstrækkelige eller ligeså egnede som Forsvarets ressourcer til løsning af den pågældende opgave.

- Der er foretaget en præcisering af lovforslagets bemærkninger, således at det nu fremgår af de specielle bemærkninger til lovforslagets § 1 vedrørende den foreslåede bestemmelse i politilovens § 24 e, at beslutninger om at etablere midlertidige militære områder forudsættes at ske i koordination mellem Forsvaret og den stedlige politidirektør, ligesom det forudsættes, at politiet i den forbindelse foretager en konkret politimæssig vurdering af situationen, hvor bl.a. det til enhver tid gældende situationsbillede tages i betragtning.
- Der er foretaget en præcisering af lovforslagets bemærkninger, således at det nu fremgår af de specielle bemærkninger til lovforslagets § 2 vedrørende de foreslåede bestemmelser i retsplejelovens § 1019 r, stk. 2, og § 1020 m, stk. 2, 1. pkt., at det i alle tilfælde vil være Politiklagemyndigheden som uafhængig myndighed, der har beslutningskompetencen og den generelle råderet over sager omfattet af de foreslåede bestemmelser i retsplejelovens § 1019 r, stk. 1, og § 1020 m, stk. 1, herunder at det er Politiklagemyndigheden, som vurderer og beslutter, hvilke efterforskningskridt m.v. der skal indledes i forbindelse med sådanne sager.

Der er herudover foretaget en række ændringer af lovteknisk og redaktionel karakter.